

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeană, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-înf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunată, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-înf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăciana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Vîtorul, Voileana, Viadeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Banca industrială.

II.

În articolul I, publicat sub titlul de mai sus în Nrul 14 din 4 Aprilie a. c. al acestei reviste, am cerut celor interesați ca să se pronunțe cât mai mulți asupra propunerii făcute de a înființa cu concursul lor și al institutelor asociate în însoțirea «Solidaritatea» o «Bancă industrială».

În urma declarațiunilor și reflexiunilor primite pe baza acestui apel, și drept răspuns la acelea, țin să schițez în următoarele în linii generale, chestiunile cardinale, cari vor trebui studiate și discutate.

Din parte-mi cred a fi bine ca la fondarea acestui institut să se urmeze următoarele principii:

Scopul institutului să fie: aprovizionarea întreprinderilor industriale cu credite de cont curent pe baza bonității afacerilor și pe lângă zălogirea și cedarea aceloră asupra băncii industriale. Insuși institutul nu va întreprinde și nu va lua asupra sa rizicul unor întreprinderi, ci se va mărgini numai la acordarea de credite în cont curent pentru întreprinderi industriale, fondate de indivizi sau societăți pe rizicul lor.

Capitalul social să atingă pe cât se poate suma de Cor. 500,000 repartizat asupra alor 2500 acțiuni à 200 cor. Jumătate din acțiuni se vor plasa la industriași, ingineri și la partinitori ai industriei române, iar cealaltă jumătate ar fi să se subscrie de institutele asociate în însoțirea «Solidaritatea» în proporția capi-

talelor proprii cam de Cor. 50.000,000. Adeacă institutele noastre financiare ar fi să concurgă la fondare cu cca 1/2% ale capitalelor proprii.

Capitalul social în parte preponderantă se va plasa în efecte (scrisuri fonciare) admise de Ministerul de finanțe ungar pentru cauțiuni la furnisări publice.

Reședința institutului va fi a se stabili de constituantă în o localitate, unde operează unul din institutele noastre financiare mai mari

Direcțiunea institutului să se compună din 9 membri, dintre cari 5 îi alege adunarea generală și pot fi numai ingineri cu praxă industrială sau industriași mari, iar 4 se vor numi de «Solidaritatea». Cel puțin 5 membrii vor trebui să fie domiciliați în localitatea, ce se va dezignă de reședință a institutului.

Directorul executiv va trebui să fie un inginer cu praxă industrială, ca să poată aprecia afacerile și să poată face referada, independent, pe baza cunoștințelor sale de specialitate și să execute și hotărârile la a căror executare se recer cunoștințe și orientare de specialist.

Comitetul de reviziune se va compune din 5 membri, dintre cari 3, aleși de adunarea generală dintre inginerii cu praxă industrială și industriași, iar 2 numiți de «Solidaritatea».

Atât membrii direcțiunii, cât și membrii comitetului de reviziune, precum și funcționarii institutului, nu pot fi nici giranți a creditelor, ce se vor acordă, nici debitori ai institutului.

Din **venitul curat anual** adunarea generală va stabili în fiecare an o cvotă pentru acțiuni acomodate a promovă înaintarea industriei ardeleno-române.

Operațiunile societății se vor mărgini — dupăcum am indicat în alinea despre scopul institutului — la fructificarea de depuneri și acordarea de credite industriale în cont curent pe lângă cedarea și zălogirea afacerilor industriale de bonitate neescepționabilă.

Credite se vor putea acorda numai industriașilor acționari ai «Băncii industriale»

Procedându-se conform expunerilor de mai sus, cred eu, se va putea realiza un capital social de Cor. 500.000 și cu acesta — așa dupăcum celea 148 institute asociate în însoțirea «Solidaritatea» au ajuns cu capitale proprii de 50.000.000 cor. a avea mijloace de operațiune în sumă de 250.000.000 cor. — va putea ajunge și banca industrială la mijloace de operațiune de Cor. 2.500.000. Aceste Cor. 2.500.000 puse în serviciul industriei noastre vor putea mări întoarcerea de afaceri cu 10—15 milioane Cor., din care va rămâne în mână românească un spor de venit — incluzive beneficiul inginerilor, meseriașilor și muncitorilor români — de cel puțin 40—50%, adică 4—5 milioane anual, cari fără de aceasta fondare nu se realizează.

Acestea sunt în scurt chestiunile, cari cred eu, că trebuie ținute în vedere și în urmare studiate și discutate, ca în vremuri mai bune, ce sper că vor urma, să realizăm aceasta instituțiune, chemată a promova interesele vitale ale vieții noastre economice.

Ioan F. Negruțiu jun.,
inginer arhidiecezan și privat, Blaj.

O reuniune pentru ajutorarea reciprocă a funcționarilor de bancă români.

Când și când se pot ceti și în coloanele «Revistei Economice» plângeri motivate venite dela funcționarii băncilor noastre, plângeri, în cari se arată în culori triste și adevărate situația mizeră a tagmei funcționarilor de bancă.

Prin câte faze și neajunsuri nu trece un astfel de funcționar în cariera lui spinoasă, la câte mizerii nu e expus în cursul vremilor.

Plin de cele mai frumoase și mai înalte idealuri se prezintă cu diploma în mână la biroul cutărei bănci și se angajază de practicant nesalarizat. Și deodată cu pășirea pragului se și încep mizeriile și lipsurile. Lipsesc mijloacele. Părinții zic: doar ai intrat în pită, deci de-ți susținere aceia cărora le siujești. Ce să faci? Incepi a face praxa reală a cambiiilor în sarcina proprie, îți asaltezi prietini cu promisiuni, cu rugămintă, și ajungi cu mare greu ca să-ți poți face rost de câteva părăluțe pentru vre-o hăinuță mai slabă și să-ți împaci pentru câtăva vreme stomacul, care nu te prea întreabă că ești salarizat sau nu.

De aici încolo năcazurile se țin lanț. Pe deoparte munca istovitoare, multă și plină de responsabilitate, pe de alta plata slabă sub toată critica, care nu-ți ajunge nici chiar pentru acoperirea celor mai neapărate trebuințe, precum și prea mulții stăpâni și poruncitori, fie membrii în direcțiune, fie în comitetul de supraveghiere, (cari cu toții își aroagă dreptul de stăpâni și de poruncitori), fac din bietul funcționar un fel de marionetă, care trebuie să cânte la învârteală, o corabie lăsată pe valurile caprițioase ale mării, la voia întâmplării. Salare slabe și funcționari și mai slabi. Datoriile le tot muți cu mare greutate de pe un umăr pe celălalt. Și deși poate se mai ridică din când în când, la intervale mai rari și salarele, dar deodată cu sporirea lor, se sporesc și năcazurile, și încă cu mult mai tare ca salarele. Ai familie, ba te mai binecuvântă Dumnezeu și cu o puzderie de copii, cari încă cer de mâncare, îmbrăcăminte și pe deasupra mai trebuiesc purtați și prin școli. Și câte pretensiuni mai are și societatea dela tine în raport cu prea modesta plătuță. Se pretinde mai întâiu să fi bine îmbrăcat, căci așa cere poziția socială ce o ocupi; apoi să dai o creștere cât se poate de bună familiei tale, copiilor tăi, ba să iai parte la toate întrunirile sociale, la toate petrecerile, convenirile și concertele filantropice și să-ți deschizi cât de larg punga, să fi membru, cel puțin ordinar, de nu și mai și, la «Asociațiune» la «Fondul de teatru», la reuniunea de muzică, la reuniunea de lectură (Casină), la reuniunile de meseriași, de negustori, căci așa pretinde bunăcuviința, apoi să contribui la toate colectele, cari se fac pentru scopuri filantropice, culturale, naționale sau bisericesti. Și câte de acestea nu vin peste an mai cu seamă la noi Români, părăsiți de puterea statului și avizați numai la ajutorul propriu! Câți chemați și nechemati, lipsiți și nelipsiți, bogați și săraci nu atentează la punga ta săracă. Și poziția socială ce ocupi nu te întreabă, că din grația cutărei direcțiuni binevoitoare ai cu ce plăti sau nu, ci te silește ca să le îndeplinești pe toate, de vrei ca să fii pas cu lumea și să nu ajungi în disgrația ei. Câte biserici se zidec și au lipsă de sprijinul tău, câte școale stau gata să apună, dacă nu-ți deschizi și tu punga!

Astfel tot cu greutate și piedeci nenumărate, tot prolongind la cambii și plătind la camete, ajungi la capătul carierei, bătrân, istovit de puteri. Și în loc ca să ai și tu ca toată lumea un locșor călduț și câteva părăluțe adunate pentru zilele cele mai negre ale vieții și în loc ca să te poți bucura și tu de o bine meritată odihnă după atâția ani, în cari ți-ai hodorogit oasele, ca să poți adună altora averi, și să grijești de buna chiverniseală a sutelor de milioane ale altora, ajungi pe drumuri fără avere, fără plată, fără pensie, fără de nici un ajutor, ba încă pe deasupra și cu o droaie de datorii și și o puzderie de copii. Ce fac aceștia, când în urma prea multelor greutate și sucombezi și ajungi sub țărână? De unde să se scoată banii cei mulți pentru acoperirea speselor de înmor-

mântare, pentru plățirea medicului și a farmaciei? Cine mai dă parale unei femei, care afară de copii nu are altceva decât numai datorii?

Câte cazuri de acestea nu am avut până acum înaintea ochilor, cari ne fac să ne sguduim de teamă, la gândul că și pe noi, azi mâne, aceiași soarte ne așteaptă?

Dar să nu luăm numai cazul acesta, cel mai trist pentru noi, deși cu adevărat vorbind, cei mai mulți cam în situația asta suntem azi, ci să presupunem, că unele bănci s'au îngrijit de bună vreme de asigurarea viitorului funcționarilor lor prin acordarea unei pensuni. Ba să mergem și mai departe și să presupunem și imposibilul caz, că toate băncile noastre ar avea la inimă soarta funcționarilor lor și s'ar îngriji cu cea mai părintească dragoste de viitorul funcționarilor lor, prin acordarea de pensuni. Și chiar așa de ar fi, ajunge oare aceasta sărăcuță pensie pentru acoperirea multiplelor cheltuieli împreunate cu îngropăciunea, precum și a speselor, cari în urma unei boale mai îndelungate sleiesc și ultimele resurse financiare ale familiei? Cu greu se vor afla în tagma funcționarilor noștrii și de aceia, cari în decursul carierei lor, feriți de griji și năcazuri să poată ajunge și la ceva prisosință, din care să poată pune și la o parte pentru zile negre, prisos, care să-l scoată din năcaz, în cazuri, când prea istovitoare muncă îl doboară la pat și totodată să-i scoată din năcaz și familia, în caz că susținătorul familiei moare.

Pe toți ne apasă gândul acesta al viitorului nesigur și întunecat și tocmai aceasta e cauza care mă îndeamnă să scriu șirele acestea și să îndemn tovarășii mei de muncă și de năcaz, ca luând de exemplu alte neamuri, cu mai multă prevedere pentru viitorul lor, să înjghebăm o *«Reuniune de ajutorare reciprocă pentru caz de moarte a funcționarilor de bancă români»*, al cărei scop să fie: ajutorarea văduvelor, orfanilor, a părinților, sau a altor persoane dezinuate de membrii reuniunii, imediat la decedarea acestora.

Minimalul sumei de asigurat ar fi să fie de atâtea ori 2 coroane, câți membrii are reuniunea. Suma aceasta ar fi să se plătească imediat după moartea membrului.

La caz că fondurile reuniunii vor fi mai mărișoare, s'ar mai putea da, afară de ajutorul de obligat amintit mai sus, și un ajutor extraordinar, care ar fi în proporția venitelor fondurilor reuniunii.

Membrii ordinari al reuniunii de ajutorare reciprocă pentru caz de moarte poate fi numai funcționar de bancă român, care nu a trecut peste al 45-lea an al etății. Membrii în etate sub 30 de ani ar avea să plătească odată pentru totdeauna o taxă de primire de 20 coroane, iar cei în etate peste 30 de ani o taxă de primire de 30 coroane.

După acceptare membrii ar mai avea să plătească afară de aceasta taxă încă 10 coroane la cassa reuniunii, din care sumă se vor acoperi taxele

primelor 5 cazuri de moarte. De fiecare caz de moarte ar fi apoi să se plătească câte 2 coroane.

Afară de aceea reuniunea mai poate avea și membrii fondatori, cari ar avea să plătească odată pentru totdeauna suma de 100 coroane, apoi membrii pe viață, cari vor plăti odată pentru totdeauna o taxă de 40 coroane și membrii ajutători cu o taxă de 10 coroane.

Din taxele de primire ale membrilor (de 20, respective 30 de coroane), apoi din acelea ale membrilor fondatori, pe viață și ajutători, s'ar pune baza unui fond de ajutorare, al cărui capital fundamental ar rămâne neatacabil, iar din interesele acestuia s'ar acoperi cheltuielile administrative, și de cumva ar mai rămâne ceva venit, o parte a acestuia s'ar putea adăuga la capitalul fundamental, iar cealaltă s'ar împărți ca ajutoare extraordinare văduvelor și orfanilor funcționarilor de bancă mai săraci, cari vor fi mai avizați la aceste ajutoare.

În cazul acesta băncile ar putea sprijini mișcarea aceasta, pe deoparte prin aceea, că s'ar înscrie de membrii fondatori, pe viață sau ajutători, solvind la capitalul fundamental taxele prescrise, parte prin aceea că ar plăti jumătate din taxele de membrii ale funcționarilor lor, angajându-se totodată la încassarea regulată a celeilalte jumătăți de taxe și la administrarea lor la timp la cassa reuniunii. (Intocmai ca și la cassa de asigurare a muncitorilor—Munkásbiztosító pénztár).

Suntem în total peste 700 funcționari români. Să punem cazul că din aceștia numai vre-o 500 se înscriu membrii la această reuniune. Suma care ar fi să se dea văduvelor sau orfanilor resp. urmașilor (celor în drept) ar face 1000 coroane — o cifră nu chiar de disprețuit, ba chiar respectabilă în împrejurările noastre sărăcicioase de astăzi. Și cu cât am fi mai mulți, cu atât și suma aceasta ar crește.

Dela acești 500 de membrii ar intra sub titula de taxe de primire cca 12,000 de coroane, la care sumă ar mai fi a se adăuga și taxele de membrii fondatori, pe viață și ajutători, precum și eventualele donațiuni sau fundațiuni de ale filantropilor, sprijinitori de ai tagmei funcționarilor de bancă, lăsate anume spre scopul acesta, și am avea astfel un capital fundamental de cel puțin 20,000 de coroane, din ale cărui interese ar avea să se acopere, în primul rând, spesele de administrație, cari avându-se în considerare scopul atât de nobil și uman al acestei reuniuni ar fi să se restrângă numai la ceea ce-i absolut indispensabil.

Sediul acestei reuniuni ar fi să fie *Sibiul* și administrația sau la *«Albina»* sau și mai bine la *«Solidaritatea»*. Înscrierea de membrii la această reuniune ar fi să fie obligatorie pentru toți funcționarii de bancă Români până la al 45-lea an al etății, căci numai așa am ajunge la rezultat, iar pentru înscrierea membrilor, precum și pentru încassarea regulată a taxelor să aibă băncile toată responsabilitatea.

Tot în cadrele acestei reuniuni, sau în legătură cu ea, sau paralel cu ea, s'ar putea înjgheba și de mult proiectata și atât de mult dorita reuniune a funcționarilor de bancă români, (a căreia înființare de atât amar de vreme întârzie), și care ar avea frumoasa chemare de a organiza pe baze cât de largi tagma funcționarilor de bancă români.

*

Cred că nu trebuie să mai insist mult asupra importanței corpului funcționarilor de bancă români, atât în viața noastră publică, unde din zi în zi, în urma prea marei dragoste de care ne învrednicesc obləduitoarele guverne ni-se împuținează numărul bărbaților cu carte, independenți, meniți a fi conducătorii și povătuitorii adevărați ai poporului dela sate, rămânând astfel această grea sarcină aproape numai în sarcina tagmei funcționarilor de bancă, astăzi aproape unicii bărbați independenți ai românilor, cât și în afacerile speciale ale băncilor, la cari adevăratul rol conducător îl au tot funcționarii, ca singurii oameni specialiști în cele mai multe părți și în grija cărora e dată întreagă averea noastră românească de sute de milioane.

Dacă nu ne-am putea însufleși nici de astădată pentru viitorul nostru și am așteptă ca să ne cadă ca și până acuma din grația Celui de sus, deagata, mana în gură, ar însemnă că nici nu merităm o soarte mai bună și ne-am luă chiar noi de sub picioare ultimul nostru drept, dreptul de a ne jeluți de vitrega noastră soarte.

La lucru deci. Apelăm cu toată dragostea la oamenii noștrii de bine, la bărbații noștri de specialitate, încredințați cu conducerea «Solidarității», ca să aducă la proxima ședință a această chestie și să lucre într'acolo ca să se înfăptuiască cât mai curând această reuniune, declarând-o de obligatoare pentru toți funcționarii Români, cari n'au trecut cu etatea peste al 45-lea an, precum și pentru toate băncile. Apelăm apoi la cercurile conducătoare ale tuturor băncilor românești, ca să sprijinească și ele cu cuvântul și cu fapta această mișcare a noastră, pornită din cel mai curat îndemn, înscriindu-și băncile de sub conducerea lor de membre fundatoare, pe viață, sau chiar și numai ajutoare și indemnând și sprijinind și pe funcționarii lor ca să se înscrie cu toții de membri ordinari la această reuniune, și în fine apelăm la toți sprijinitorii cauzei noastre în special la toți colegii, ca să pornească în toate cercurile o vie mișcare pentru înfăptuirea cât mai grabnică a acestei reuniuni, folositoare pentru noi toți.

În aceste străduinți ale noastre contăm la sprijinul tuturor factorilor competenți și nădăduim că reuniunea aceasta se va înjgheba în cel mai scurt timp.

Un funcționar de bancă.

Un act pripit.

Cetim în numărul penultim al «Telegrafului Român», sub răsunătorul titlu de «O nouă învingere a cooperăției», știrea, că Duminecă, la 26 Aprilie a. c. delegații însoțirilor noastre sătești, întruniți în Sibiiu, au decretat înființarea unei centrale a însoțirilor, cu numele de «Infrățirea», care și-a ales și consiliul de control și de administrație.

Aceasta cea mai nouă ispravă a acțiunii cooperative române din Ardeal, a fost pusă la cale, precum suntem informați, din partea cercurilor conducătoare ale «Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului».

În cea mai mare taină, ca și cum ar fi conștii, că fac un lucru, ce nu cade în competența lor, cu ocolirea intenționată a tuturor factorilor, cari puteau fi de folos unei acțiuni cu adevărat serioase pentru înființarea unei centrale a cooperativelor noastre sătești, și cu totala ignorare a tot, ce s'a făcut la noi în anii din urmă în chestiunea cooperativă, până la delegarea ei în competența «Asociațiunii» — singura chemată azi de a organiza cooperativele noastre sătești și a întemeia o centrală a lor — conducătorii Reuniunii agricole sibiene au dat ființă Dumineca trecută unui așezământ, care nu «o nouă învingere a cooperăției», însemnează, ci *compromiterea ei*. Compromitere nu numai din motiv, că în loc de a da orientare, produce numai zăpăceală și desorientare în rândurile tovarășiilor noastre sătești, ci și prin faptul, că nici modul cum s'a născut aceasta «centrală» și nici persoanele puse în fruntea ei — între cari spre mirarea noastră vedem figurând și pe membrii comisiunii cooperative a «Asociațiunii», pe dnii Dr. Lucian Borcia și conferențiarul cooperativ dl Nic. Iancu, ajunși de altcum acolo, precum suntem informați, împreună cu alți câțiva, fără știrea și învoirea lor — nu oferă garanțiile necesare existenței, dezvoltării și prosperării unui astfel de așezământ.

Între astfel de împrejurări înființarea «centralei» cooperativelor, din partea conducătorilor «Reuniunii agricole», rămâne un act pripit, care în interesul cauzei tovarășiilor noastre sătești, mai bine nu se făcă!

Noua lege cambială ungară.

(Continuare.)

Despre protest.

§ 87.

Protest cambial poate ridica notarul public, notarul cambial sau judecătoria cercuală.

Notarul public poate ridica protest pe teritoriul, asupra căruia se extinde sfera sa de competență, în sensul legii despre notarii publici.

O judecătorie cercuală, în sediul căreia își are reședința un notar public, poate ridica protest numai în cazurile, în cari, conform legilor speciale, ea este îndreptățită a proceda în locul notarului public. Protestul poate fi ridicat nu numai de judecătorul cercual, ci și de membrii personalului de concept.

Notarii cambiali se numesc din partea ministrului de justiție, în Croația-Slavonia din partea Banului dintre avocații activi. Tot ei fixează și circumscripția notarilor cambiali, care însă asupra unei reședințe de notar public nu se poate extinde. Funcțiunea notarului cambial încetează, îndatăce sediul său, devine sediu de notar public. Într'alte normele speciale, referitoare la notarii cambiali, le fixează ministrul de justiție pe calea ordinațiunii, iar în Croația-Slavonia ia dispozițiile corăspunșătoare în privința aceasta — Banul.

Pe notarul public îl poate substitui un locșitor de notar public sau un candidat de notar public, iar pe notarul cambial un candidat de avocat, dar sub responsabilitatea materială a șefului.

Ministrul de comerț poate autoriza și posta r. u. la ridicarea protestului, între limitele și sub modalitățile fixate în ordinațiunea sa.

§ 88.

La recercarea posesorului cambiei persoana, care face protestul, se prezintă în localul indicat în § 86 și pe lângă arătarea cambiei sau a copiei — dacă se protestează copia cambiei — provoacă persoana chemată la aceasta, conform cambiei, și aflată la fața locului, să satisfacă pretensiunea posesorului cambial. Actul acesta trebuie îndeplinit între oarele 9 a. m. și 7 p. m. Cu învoirea expresă a celui provocat însă poate fi îndeplinit și în alt timp al zilei.

Persoana de provocat, dacă are o afacere, poate fi reprezentată la actul de protest prin ori și care procurist, plenipotențiat comercial, contabil, cassar al ei aflător la fața locului; iar societatea poate fi reprezentată, afară de cei amintiți, încă și prin oricare membru intern, membru al direcțiunii și licuidator.

Dacă persoana, care face protestul, nu înțelege limba cambiei, atunci, încă înainte de a începe procedura, posesorul cambiei, îi predă, afară de cambie, traducerea maghiară, în Croația-Slavonia traducerea croată, a aceleia, legalizată fără timbru.

Dacă persoanei, care ridică protestul, nu-i sunt cunoscute localul de afaceri sau locuința de cercetat,

și acestea nu sunt indicate nici în cambie, sau dacă nu le află pe acestea la locul indicat în cambie, atunci cere în privința aceasta informații dela oficiul de anunțare sau dela autoritatea polițienească din localitate și în lipsa acesteia dela primăria comunală și în caz de reușită îndeplinește procedura de protest în aceeaș comună sau în comuna contopită cu aceasta (§ 86) la locul, ce i s'a comunicat.

Celce predă cambia, în numele posesorului, pentru protestare, persoanei, care face protestul, trebuie privit ca plenipotențiat al posesorului cambiei, de a solicita protestarea și a reprimi cambia protestată.

Dacă persoana de somat nu se află acasă, sau și dacă se află acasă nu i se poate adresa somarea — atunci celce face protestul nu este obligat a încerca din nou procedura.

§ 89.

Persoana protestătoare liberează asupra rezultatului procedurii sale un protest.

Protestul trebuie să conțină:

1. Còpia cambiei protestate și a tuturor declarațiilor cambiale, clauzelor și însemnărilor aflătoare pe ea; la protestarea unei còpii de cambie, còpia acesteia;

2. numele posesorului cambial solicitator și a persoanei de somat;

3. certificarea faptului, că persoana somată n'a îndeplinit prestațiunea indicată în protest sau că persoana, care face protestul, nu a putut adresa somarea către persoana de somat;

4. locul, unde, precum și anul, luna și ziua când a făcut sau a încercat să facă persoana protestătoare somarea;

5. subscrierea persoanei, care a făcut protestul, cu sigilul oficios a persoanei, recercate de a face protestul.

În cazul aliniei 2, punct 1, partea aceea a cambiei sau a còpiei, pe care celce face protestul nu o poate ceti, trebuie arătată în protest ca nelegibilă. În cazul aliniei 2, a §-ului 88, în loc de copiarea părții originale a cambiei, se poate copia traducerea legalizată.

În locul punctului 4, a aliniei 2, este de ajuns a face provocare la data protestului.

§ 90.

Persoana, care face protestul, prevede actul de protest cu data, cu numărul curent și indică în el localul, unde și oara, când, a făcut sau a încercat somațiunea; în cazul din urmă arată și cauza nesuccesului. Dacă cel somat spune motivul pentru care nu face prestațiunea cerută, sau dacă trassatul își exprimă dorința, amintită în alinea a doua a §-ului 23, sau dacă persoana somată se opune efectuiri procedurii în localul sau locul amintit în alinea 2, a §-ului 86, atunci aceasta trebuie luat în protest.

Dacă în cursul procedurii cineva oferă sau îndeplinește o plată pentru onoare, atunci trebuie amintit în protest, cine a oferit sau îndeplinit plata și pentru cine.

§ 91.

Dacă pe baza aceleiași cambii trebuie pretinse mai multe prestațiuni sau prestațiunea trebuie pretinsă dela mai multe persoane, atunci se poate ridica un protest.

§ 92.

Pe o cambie sau còpie, protestată înainte de scadență, persoana, care face protestul, notează protestarea, pe lângă indicarea numărului curent și a datei protestului și nota o prevede cu sigilul persoanei recercate a ridica protestul.

Dacă protestul se ridică pe baza mai multor exemplare a cambiei sau pe baza cambiei și a còpiei ei, atunci nota amintită în alinea premergătoare trebuie scrisă, în modul arătat acolo, pe toate exemplarele resp. și pe còpia cambiei.

§ 93.

Prestațiunea a căreia lipsă dă ansă la ridicarea protestului se poate face, cu prilejul somațiunii, amintită în alinea 1, a §-ului 88, și la mâna persoanei, care face protestul. O îndrumare contrară acestei dispoziții este nevalidă față de prestator.

În caz de achitare a datoriei cambiale, persoana, care face protestul, confirmă plata pe cambie și liberează cambia, iar dacă aceasta este întregită prin còpie și còpia — plătitorului.

În caz de plată parțială, protestul se ridică pe lângă confirmarea plății, și despre plată, persoana, care face protestul, dă chitanță pe còpia cambiei.

Dacă cel solicitat plătește datoria cambială, dar refuză plățirea speșelor de protest, atunci protestul se ridică cu constatarea acestei împrejurări și cambia se liberează în conformitate cu alinea 2, a §-ului prezent — plătitorului. Restituirea speșelor de protest se poate pretinde pe baza protestului întocmai așa, ca și cum reclamantul ar fi în posesiunea cambiei protestate.

(Va urma).

Mișcarea imobilelor rurale în firdeal.*

Arealele pământului cultivat în cele 16 comitate ale Ardealului (cu comit. Sălăgiu) are o întindere de 6.700,000 jugăre cat. în valoare totală de 2½ miliarde coroane.

Din arealul acesta acum 15 ani a fost în mâni maghiare pământ în preț de 1½ miliarde, adică 54%. În mâni românești și săsești se aflau cu ceva mai mult de un miliard, adică 46%.

Din stocul acesta Maghiarii au pierdut în ultimii 10 ani K 58.824,000 în favorul Românilor, și 10.928,000 în favorul Sașilor; total K 69.752,000.

* Spicuirii din o conferință recentă ținută nu de mult la Camera comercială din M.-Oșorheiu

Suma aceasta reprezintă 5% din valoarea proprietății maghiare de acum 10 ani. Dacă adăugem la aceasta pierderea celor 5 ani, precedenți ciclului acesta de 10 ani, adică 2·7%, ajungem la o pierdere de 8½%.

Starea de azi, va să zică, ar fi cu 8½% mai rea pentru Maghiari, decât acum 15 ani, și reprezintă tocmai proporția inversă de atunci, adică 46% pentru Maghiari și 54% pentru Români și Sași.

Acum 15 ani proporția moșilor mai mari de 100 jug. a fost următoarea:

În mâni maghiare au fost 2823 moși cu 1.891,836 jug.; în mâni săsești 285 moși cu 115,142 jug. și în mâni românești 804 moși cu 242,573 jug.

Va să zică Maghiarii posedau 81% din arealul întreg al moșilor de peste 100 jug. și numai 19% cădeau pe Sași și pe Români.

Față de 1089 de proprietari sași și români, cu moși de peste 100 jug., erau 2893 de proprietari maghiari.

Intinderea medie a unei moșii eră de 676 jug. la Maghiari, 404 jug. la Sași și 301 jug. la Români. Aceasta eră încă o stare suportabilă. Azi însă și în această privință stau lucrurile de tot altfel. În ultimii 15 ani Maghiarii au pierdut 700 moși de peste 100 jug. și în schimb au cucerit dela Sași și Români 100 de moși de felul acesta.

Deci în privința aceasta s'a schimbat proporția astfel, că pe când înainte de 15 ani erau 2800 de proprietari maghiari față de 1100 străini, acum sunt numai 2200 față de 1700.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Budapesta, 30 Aprilie 1914.

Bursa, care istovită de criza îndelungată se speră, ca cel puțin după pauza sărbătorilor Sftelor Paști o se reînvieze în urma abundenței de număr, trece prin zile grele. — Cursurile scad mereu. Conflictul mexican și boala bătrânului monarh sunt două din cauzele, cari o țin în agitație continuă, iar o altă cauză, care motivează deruta cursurilor din zilele recente și care nicidecum nu e a se căuta în vreun motiv extraordinar economic, este de natură pur tehnică, și se explică prin atacul renitent al contramincunilor îndreptat în contra tuturor efectelor favorite de speculațiune, exploatând astfel situațiunea deplorabilă a bursei. — Capitaliștii francezi au pierdut sute de milioane în urma scărițării efectelor rusești, unde Franța e angajată cu cca 15 miliarde, a celor mexicane, unde e angajată cu aproximative 2 miliarde, precum și a efectelor braziliene și altor efecte exotice în cari are plasate alte câteva miliarde.

Rentele și scrisurile fonciare indigene reîntorc în patrie iar cursul acelor scade mereu. În Berlin, băncile mari s'au asociat în consorțiu, ca să pună stăvilă scărițării repentine a cursurilor, cumpărând tot ce vine pe piață în cont comun și realizând apoi efectele astfel cumpărate la un termen mai favorabil, repartizând profitul între ele, după o cvotă anticipativă stabilită, — o acțiune care au mai întreprins o cu rezultat favorabil și cu alte ocaziuni critice.

Piața financiară e cu mult mai liniștită ca bursa. — Cererile per ultimo se mișcă în cadre normale și nu sunt nici pe departe așa de mari ca anul trecut pe același timp. — Oferta de bani pe piețele indigene este încă tot restrânsă. Buletinele oficioase spun, că etaloanele private sunt reduse la atâta și atâta, de facto însă publicul mare nu ajunge nici acuma la parale. — Credite ipotecare pe amortizație și pentru edificări nu se prea acoardă nici sub condițiuni urcate.

Statusul băncii de emisiune s'a ameliorat în săptămâna a treia a l. c. în urma urcării rezervei de bancnote dela 42 mil. cor. la cca 105 mil. cor. (În perioada corăspunătoare a anului trecut erau în circulațiune 129 mil. cor. bancnote supuse la dare, cari s'au fost urcat per ultimo la 382 mil. cor., din cauza războiului balcanic. — De prezent încă nu ne stă la dispozițiune cifra până la care a scăzut contingentul rezervei de bancnote libere de dare, respective ce sumă a ajuns în circulație de bancnote supuse la dare. — Depunerile în Giro-Co. s'au urcat în săptămâna a treia la considerabila sumă de 107.4 mil. cor. Lombardul a crescut cu 2.7 mil., dar e mai mic ca anul trecut cu 162 mil. cor. Portofoliul cambial a crescut cu 12.2 mil. cor.

Stocul metalic s'a urcat cu 6.8 mil. cor. la 1611.1 mil. Contingentul de bancnote în circulațiune s'a redus cu 56 mil.

La Banca imperială germană se observă la finea săptămânii a treia o îmbunătățire esențială cu mult mai mare ca la Banca Austro-Ungară. Contingentul de bancnote libere de dare s'a urcat dela 205 mil. Marce la 452 mil. — contra 83 mil. în anul trecut. Stocul de metal s'a urcat cu 64.3 mil. Marce și contingentul bancnotelor străine cu 19.2 mil. Escontul a scăzut cu 98.5 mil., — contingentul bonurilor de tezaur de stat cu 20.1 mil., iar contingentul bancnotelor cu 121.8 mil. Peste tot toate pozițiile arată schimbări esențiale favorabile. De remarcat e, că depunerile per Giro-Co. ating cifra colosală de un miliard și 7 mil. Marce.

Banii per ultimo erau cu $3\frac{1}{4}\%$ ușor de căpătat, peste ultimo cu $3\frac{1}{2}\%$, discontul privat notează $2\frac{1}{2}\%$ la Berlin.

Aproape tot aurul ce a venit pe piața din Londra în timpul din urmă a fost permanent absorbit de Banca imperială rusească, care a plătit prețurile cele mai urcate și în al doilea șir de Banca imperială germană.

La Viena discontul privat pentru cambii prima vieneze a cota $3\frac{5}{8}$ — $3\frac{3}{4}\%$ pentru cambii prima budapestane 4% , alt material $4\frac{1}{2}\%$ în sus.

V. V. B.

CRONICĂ.

Necrolog. Ioan Anca, viceprezidentul direcțiunii institutului de credit și economii „Vulturul“ în Dicioșânmartin, a încetat din viață Sâmbătă în 25 Aprilie st. n., 1914 în Subpădure.

— Ioan Buteanu, prezidentul comitetului de revizuire a institutelor, «Bihoreana» în Oradea-mare și «Economul» în Cluj a încetat din viață la 24 l. tr. în Budapesta.

— Dr. Stefan Morariu, juriconsultul institutului «Vatra» în Cluj, a răposat la 27 l. tr. în Cluj.

Distincțiune. Domnul Arseniu Vlaicu, directorul Școalei noastre comerciale din Brașov a fost distins de Majestatea Sa Regele Carol I al României, cu medalia «Meritul comercial și industrial» cl. I.

Câmpia Ardealului — în primejdie. Ziarul săcuiesc din M.-Oșorheiu „Székely Napló“ trage clopotul într'o dungă. Câmpia ardealului este în primejdie — de a ajunge pe mâna speculanților de moșii. În fruntea lor stă — firește — faimoasa bancă românească „Albina“. Aceasta, după ce acum 3 ani a cumpărat și parcelat o moșie nemeșească de 1200 în Soat (Magyarszóvát), — acum voiește să cumpere niște moșii în Mociu și Botháza. După informația lui „Székely Napló“, „Albina“ a pregătit un plan complet de acțiune pentru cumpărarea moșiilor de pe Câmpie. Cumpără tot, ce se poate cumpăra, pe linia conductului gazului metan!

Este de prisos a spune, că informațiile „pozitive“ ale lui „Székely Napló“ sunt născociri și știrile alarmante sunt plasate în ziare cu vădită tendință de a determina guvernul să cumpere cu bani grei moșiile „primejdite“ ale nemeșilor înglodati în datorii!

SUMAR.

Banca industrială. — O reuniune pentru ajutorarea reciprocă a funcționarilor de bancă români. — Un act pripit. — Noua lege cambială ungară. — Mișcarea imobilelor rurale în Ardeal. — Revista financiară: Situațiunea. — Cronică: Necrolog, Distincțiune, Câmpia Ardealului — în primejdie.

„MARAMURĂȘANA“

institut de credit și econ., societ. pe acții în Sighetul-Marmației.

Concurs.

Institutul de credit și economii „Maramurășana“ din Sighetul-Marmației publică concurs pentru ocuparea postului de cassar și practicant, cu termin de 1 Iunie 1914.

Cassarul ales va primi:

Salar anual . 1200 coroane

Bani de cvartir 400 coroane.

Practicantul ales va primi:

Salar anual . 1200 coroane.

Cassarul are de-a dovedi cu atestat aptitudinea pentru acest post.

Dela practicant se pretinde cualificarea dela școala comercială superioară.

Ambii oficanți vor fi aleși provizor pe un an de probă.

Posturile vor fi de-a se ocupa conform hotărârii ulterioare a direcțiunii.

Cassarul are să depună la ocuparea postului 2000 coroane cautiune.

Direcțiunea.

